

index
investičnej
gramotnosti

Výsledky december 2024 (SK)

Náš cieľ

- Ponúknuť **nástroj** merania a sledovania vývoja investičnej gramotnosti.
- Pozitívne prispievať k **zlepšovaniu** investičnej gramotnosti na Slovensku.
- Získať možnosť porovnávania jednotlivých skupín populácie v čase.

Kto za iniciatívou stojí?

Projekt je realizovaný pod záštitou odborníkov zo sveta financií a investícií, ktorí sa dlhodobo usilujú o zvýšenie investičnej gramotnosti populácie.

Eva Sadovská

Analytička
WOOD & Company

Michal Mešťan

Dekan
Ekonomická fakulta UMB

Anetta Čaplánová

Vedúca Katedry ekonómie
Ekonomická univerzita v BA

Ľuboš Pavelka

Bývalý pedagóg
Ekonomickej univerzity v BA

Radim Krejčí

Zakladateľ
Portu

Martin Luňáček

Výkonný riaditeľ
Portu

Marek Malina

Analytik
Portu

Predstavenie indexu

- Index sleduje úroveň investičnej gramotnosti na Slovensku a v Česku.
- Odborným garantom je investičná platforma **Portu**.
- Zostavený na základe **dotazníkového prieskumu**.
 - Vychádza zo zahraničných renomovaných prieskumov, akademických výskumov i skúseností Portu s investičnou gramotnosťou v strednej a východnej Európe.
 - Obsahovo pokrýva dôležité oblasti investičnej gramotnosti:

Vplyv inflácie

Vzťah výnos-riziko

Finančná matematika

Princíp zloženého úročenia

Princíp diverzifikácie

Vplyv menových kurzov

- Výsledok indexu zhotovený na základe vopred stanovenej **metodiky** hodnotenia odpovedí respondentov.

Relevancia

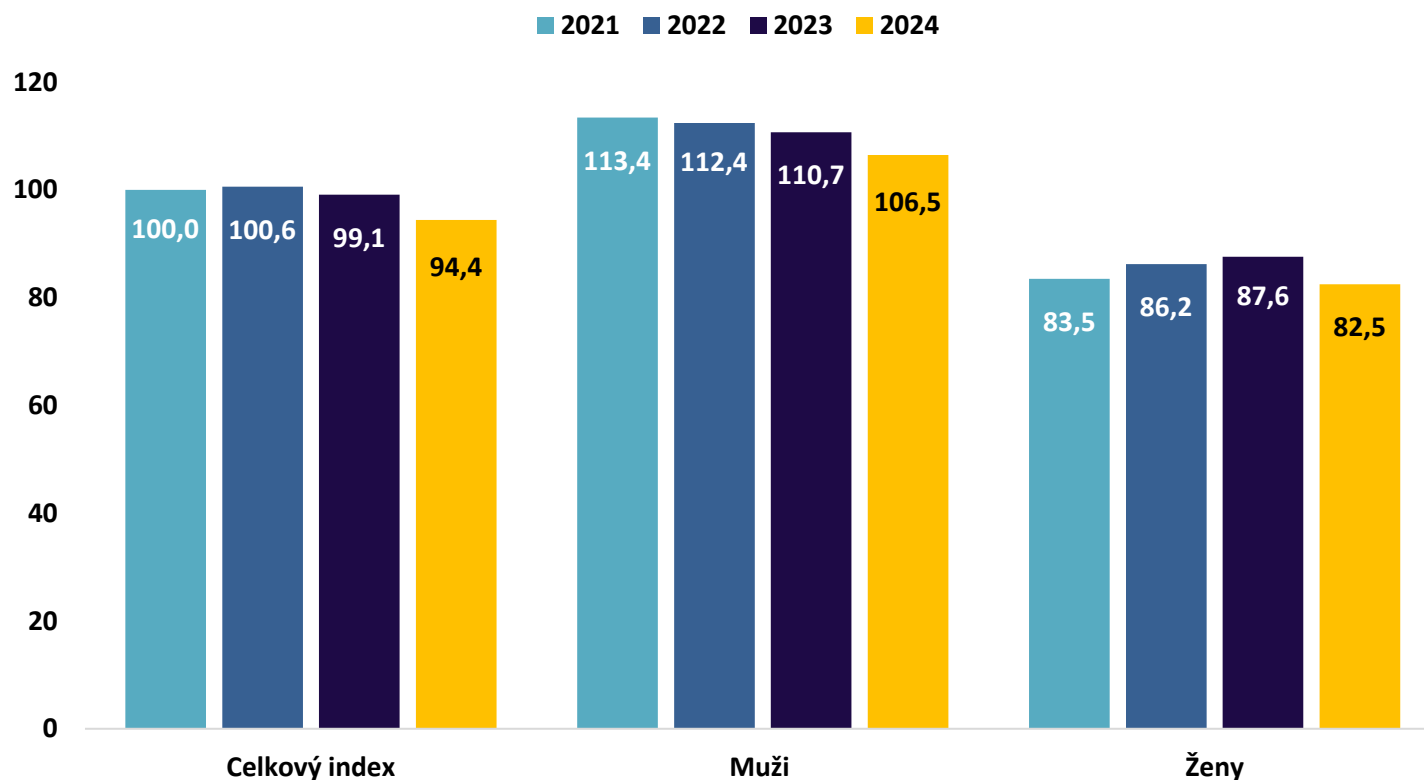

- Prieskum vykonávaný v spolupráci s agentúrou **IPSOS**.
- Otázky sú testované na **reprezentatívnej vzorke** slovenskej populácie
 - internetová populácia 18-65 rokov,
 - počet respondentov = 1 033 (iní respondenti ako pri predchádzajúcich meraniach)
 - termín zberu dát: november/december 2024.
- Východisková hodnota Indexu nastavená v roku 2021 pre SR na úroveň **100 bodov**.
- Záväzok zo strany Portu **minimálne 1x ročne** aktualizovať jeho stav.

Zistené výsledky - súhrnne

Investičná gramotnosť na Slovensku upadá, ľudia sa nevzdelávajú

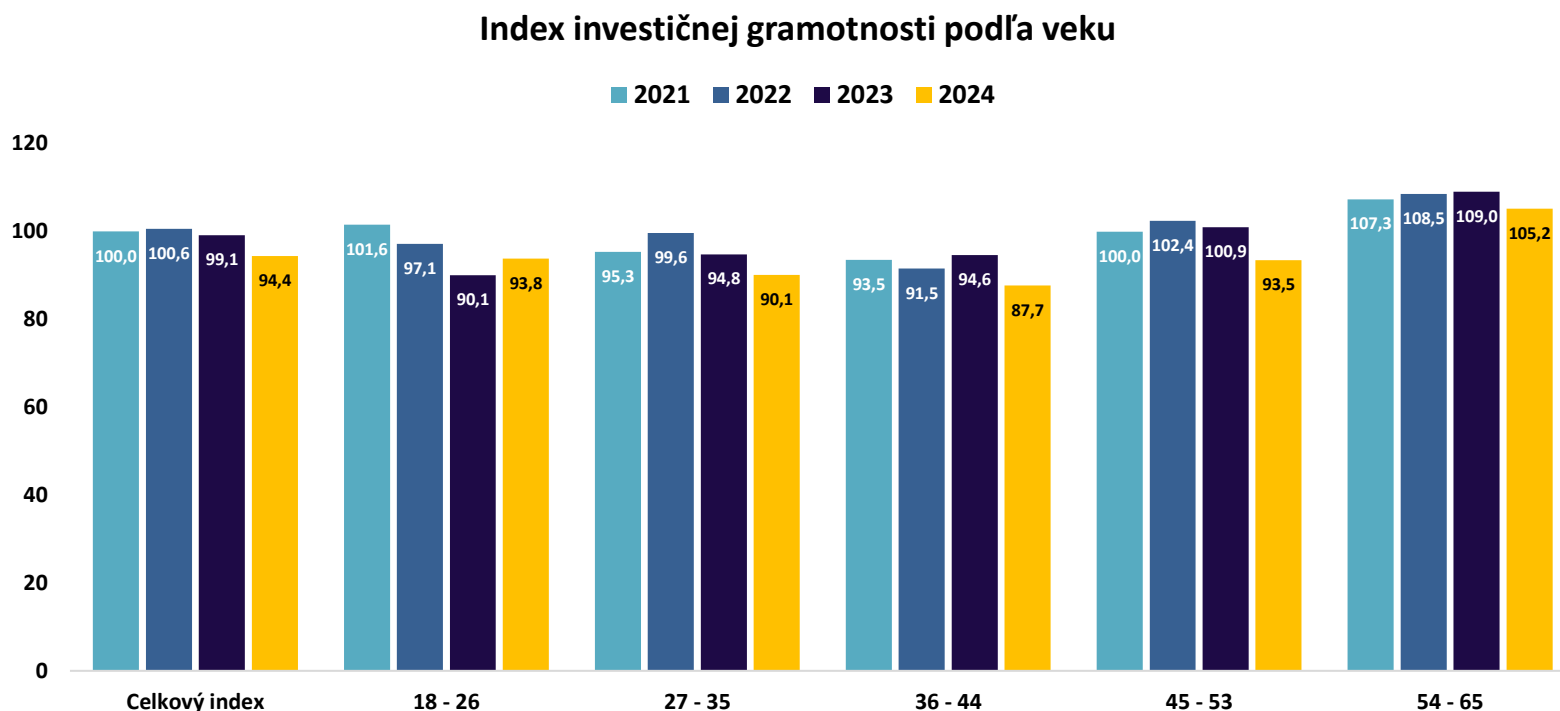
Index investičnej gramotnosti podľa pohlavia

- Investičná gramotnosť dosiahla **najhorší výsledok od začiatku merania** a prudký medziročný pokles.
- Hoci majú muži oproti ženám stále vedomostný náskok, ich výsledky sú z roka na rok horšie.
- Ženy nedokázali nadviazať na trend postupného zlepšovania.

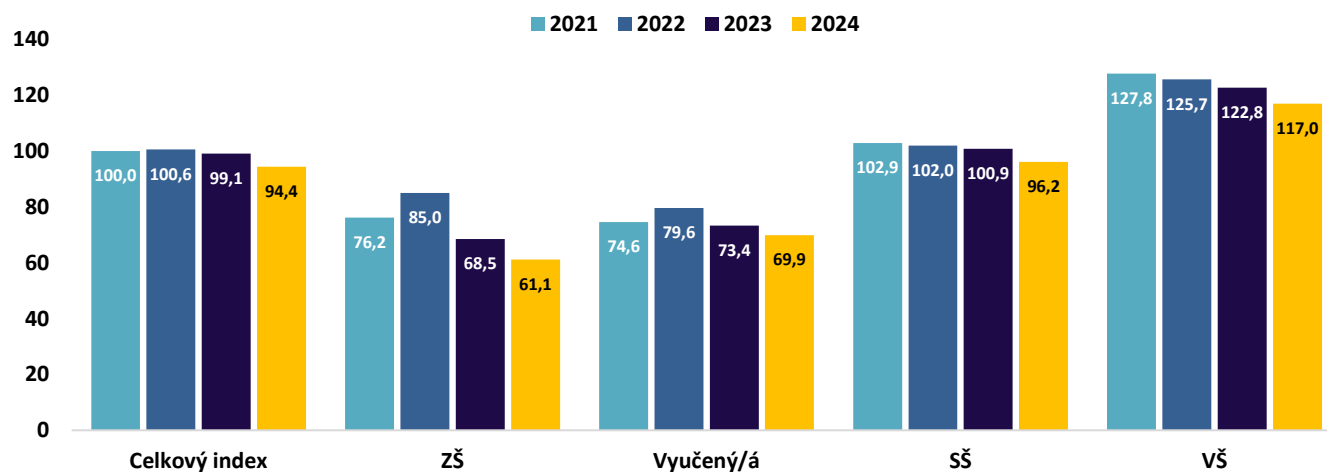
Investičná gramotnosť je naprieč vekovými kategóriami porovnateľná, vyčnievajú len najstaršie ročníky

- Dlhodobu sú na tom **najlepšie staršie ročníky nad 54 rokov**. Tie vyrastali ešte v Československu.
- **Mladšie generácie za tou staršou značne zaostávajú**, čo podčiarkuje dlhodobu kritickú úroveň slovenského školstva.
 - Na to poukazujú aj výsledky testovania PISA.
- Mierne medziročné zlešenie zaznamenali len mladí do 26 rokov.
- Najslabšie výsledky dosahuje skupina vo veku **36 – 44 rokov v 3 zo 4 meraní**.
 - Ide o paradox, keďže títo ľudia by mali byť na vrchole produktivity a mali by sa zamýšľať nad zhodnocovaním úspor.

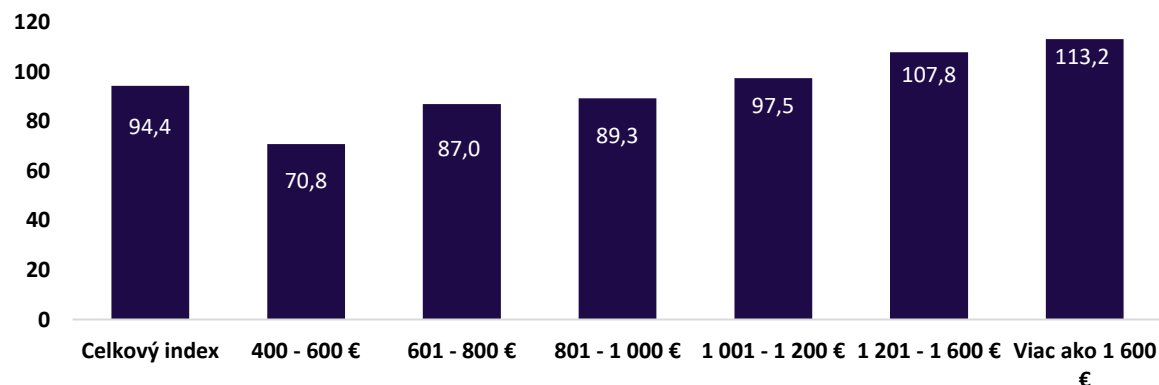

Výška príjmov a vzdelania definuje úroveň IG, u všetkých sociodemografických skupín ale klesá

Index investičnej gramotnosti podľa vzdelania

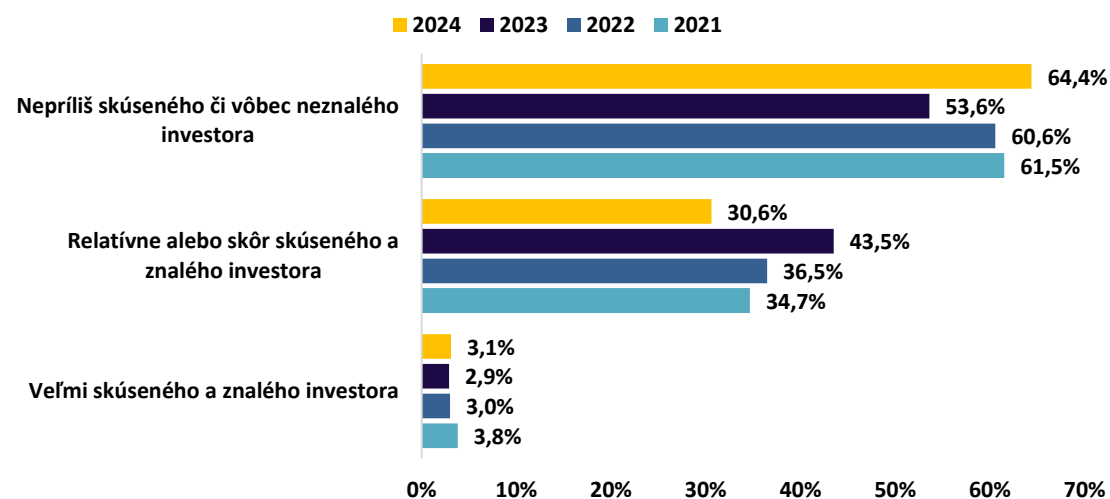
Index investičnej gramotnosti podľa príjmu

- Vysokoškolsky vzdelaní ľudia a tí s vyšším príjmom dosahujú prirodzene vyššiu úroveň investičnej gramotnosti.
 - Najlepšie výsledky dosahujú **obyvatelia Bratislavského kraja** (113 b.).
- Smutné však je, že **ani tí vzdelanejší a bohatší si úroveň IG nedokážu v čase udržať**.
 - Reflektuje to zrejme **nízky záujem a chuť riešiť svoju budúcu finančnú situáciu** vrátane napríklad zaistenia na dôchodok.
 - To môže do budúcnosti vyústiť do dôchodkovej krízy a **zhoršenia životnej úrovne**.
 - **Tragická situácia je najmä u ľudí so základným vzdelaním** a nízkym príjmom, ktorí si navyše medziročne pohoršili o najviac.
 - Títo ľudia sú pritom najviac náchylní uveriť populistickým sľubom politikov, čo sa im môže vypomstiť.

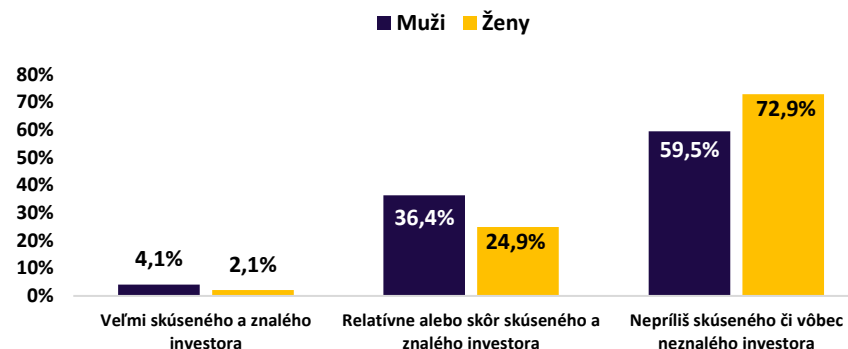
Minuloročné prehnané sebavedomie sa zo Slovákov trochu vytratilo, ľudia si veria menej

Ako by ste sa opísali z hľadiska miery znalosti v oblasti investícií? Povedali by ste, že sa osobne považujete za:

- Podiel ľudí, ktorí sa považujú za **relatívne alebo skôr znalého investora**, prudko klesol.
- Bohužiaľ ani **vyššie sebavedomie neznamená lepšie výsledky**.
 - V skupine 36 – 44 rokov sa až 4,7 % respondentov považuje za veľmi skúsených investorov a 34,9 % za relatívne alebo skôr skúsených.
 - Index IG tejto skupiny ale dosiahol len 87,7 b., čo je najnižší výsledok zo všetkých vekových skupín.
- Najmenej vo svoje schopnosti verí **najstaršia veková skupina**, ktorá ale paradoxne dosiahla v prieskume **najlepšie výsledky**.

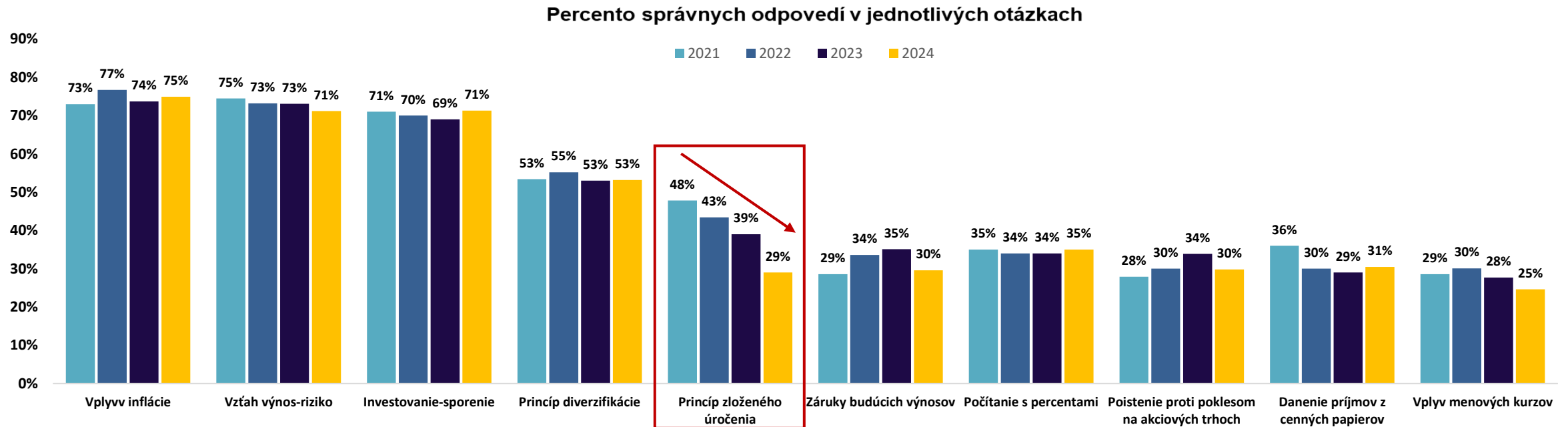
Ženy si v investovaní veria menej než muži

- **Rozdiely v sebavedomí okolo investícií sa medzi ženami a mužmi znižujú.**
- Obe pohlavia sa ale tento rok cítia ako menej skúsení ako vlni.
- Ako neskúseného či vôbec neznalého investora sa vidí 73 % žien a 60 % mužov.

Zistené výsledky - individuálne

Zložitejšie investičné otázky robia ľuďom naďalej problémy a výsledky sa nezlepšujú, ba naopak

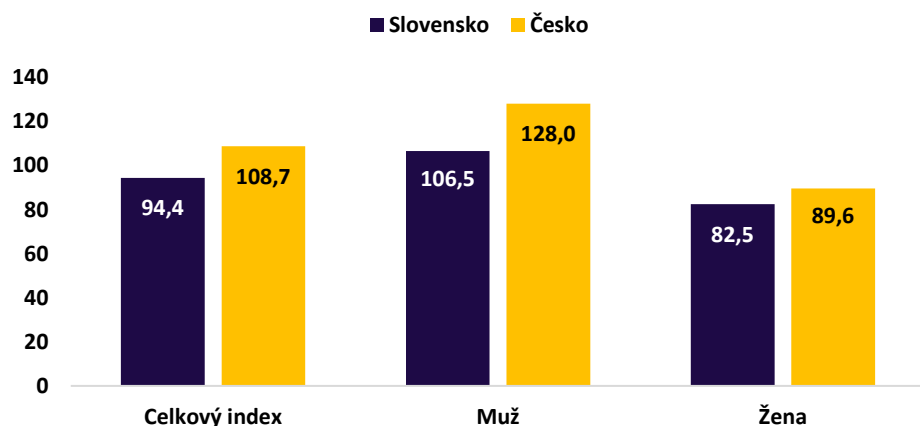

- Zhruba $\frac{3}{4}$ Slovákov správne chápe **infláciu, vzťah výnos-riziko a rozdiel sporenia a investovania**. To je stabilné v čase.
- Rapídne ale klesá miera znalosti princípu zloženého úročenia.
 - Ten je pritom kľúčový pre pochopenie významu dlhodobého a pravidelného odkladania aj menších čiastok. Absencia porozumenia tohto základného princípu vedie k poklesu motivácie si začať odkladať peniaze na budúcnosť čo najskôr.

Slováci v porovnaní IG za Čechmi výrazne zaostávajú, tí sa navyše skôr zlepšujú

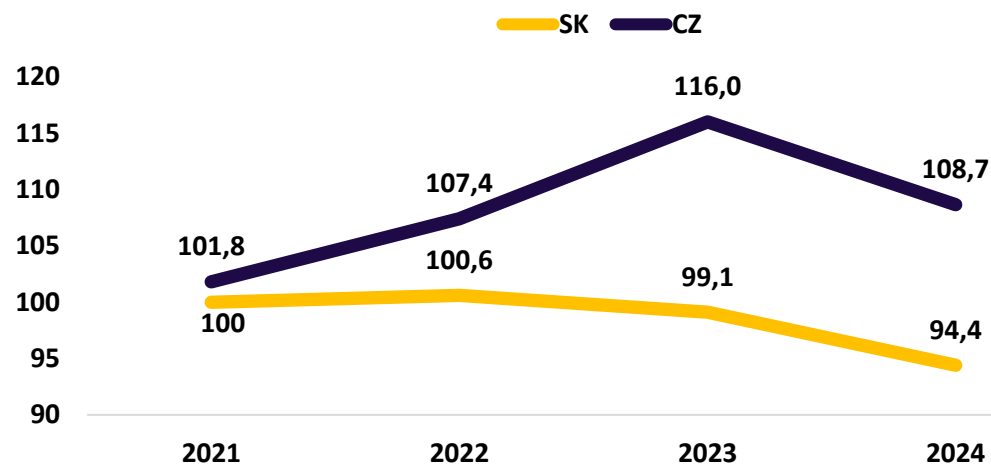
- Rozdiel IG v Česku a na Slovensku predstavuje až 14,3 b.
- Slovenské ženy zaostávajú za českými menej než muži.
 - Rozdiel medzi ženami predstavuje 7,1 b. a medzi mužmi 21,5 b.

Investičná gramotnosť podľa pohlavia v Česku a na Slovensku

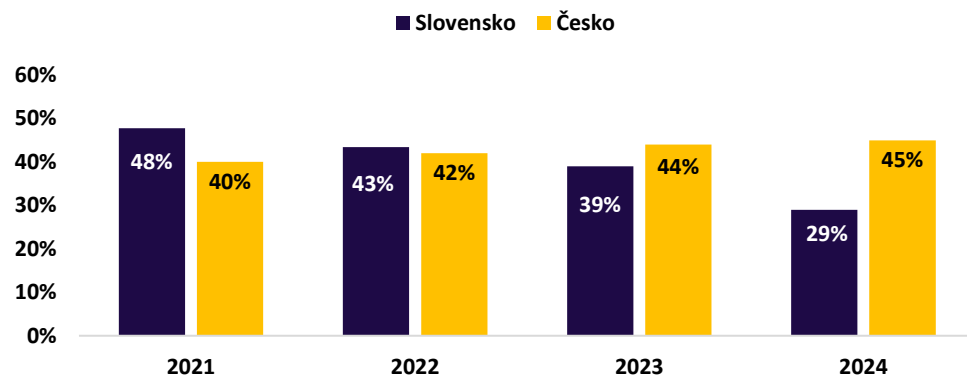
- Na Slovákov nefungujú ani pozitívne ani negatívne makroekonomické impulzy.
 - Do výsledkov sa nepremietla ani inflačná a energetická kríza, ani stabilný pozitívny rast finančných trhu posledných dvoch rokov.
 - V Česku pritom kríza výrazne prispela k rastu IG, rast trhov a pokoj naopak pôsobil na hladinu IG negatívne.

Investičná gramotnosť na Slovensku a v Česku

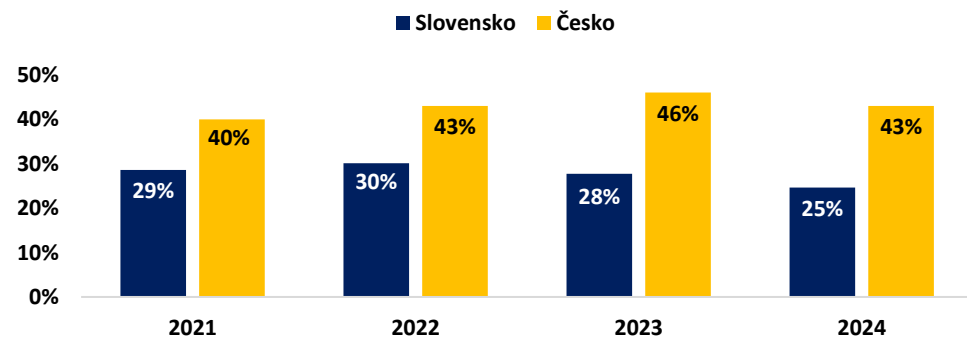

Nerozumieme zloženému úročeniu ani vplyvu menových kurzov

Na sporiaci účet s garantovaným 2 % ročným výnosom uložíte na začiatku jednorazovo 1 000 eur. Pokiaľ nebudete peniaze vkladať ani vyberať a zanedbáte vplyv daní, po 5 rokoch budete mať:

Predstavte si, že ste nakúpili akcie spoločnosti Apple. Pokiaľ sa od doby nákupu posilní euro voči doláru z 0,95 EUR/USD na 0,90 EUR/USD a ostatné faktory (vrátane ceny akcií) zostanú nezmenené, eurová hodnota týchto akcií bude:

■ Slovákom robí stále väčší problém zložený úrok.

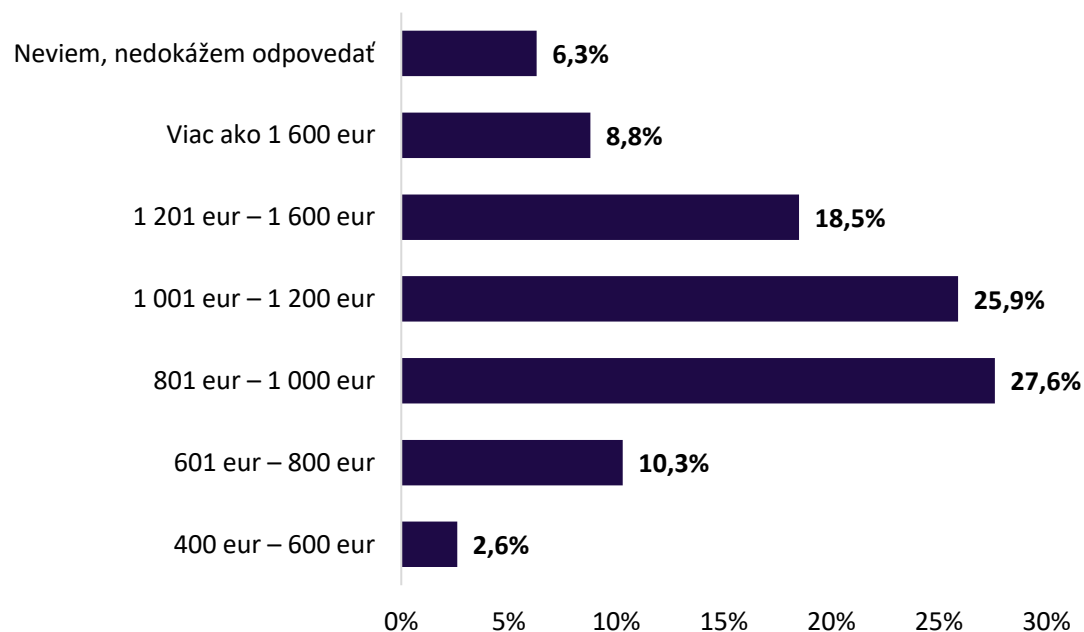
- Podiel správnych odpovedí sa každoročne znižuje, oproti prvému meraniu klesol až o 19 p.b.
- Naopak v Česku sa výsledky postupne zlepšujú.

■ Vplyvu menových kurzov na investície rozumie na Slovensku len štvrtina ľudí.

- Podiel sa na Slovensku postupne znižuje, zatiaľ čo v Česku sa stabilne drží na úrovni okolo 43 %, čo je o 18 p.b. viac.
- Rozdiel možno vysvetliť tým, že Česi pravidelne pri cestovaní prichádzajú do styku s menovou konverziou. Slováci v rámci eurozóny prichádzajú do styku s výmenným kurzom sporadicky.
- Vplyv mohlo mať aj rozšírenie eurozóny o Chorvátsko, najpopulárnejšiu dovolenkovú destináciu Slovákov.

Nízku investičnú gramotnosť Slovákov potvrdzuje spôsob, akým si odkladajú peniaze na starobu

Predstavte si, že vás v horizonte mesiaca čaká odchod do dôchodku. Aká výška mesačného dôchodku by bola pre vás dostačujúca?

- Za **dostačujúci dôchodok** považuje viac ako polovica ľudí (53,2 %) **1000 až 1 200 eur mesačne**.
 - **Priemerný dôchodok na Slovensku** pritom dosiahol v roku 2024 iba **684 eur**, až o 43 % menej.
- Menej ako 800 eur považuje za dostatočných len 12,9 % ľudí. Na to pritom ani štátny dôchodok nemusí stačiť.
- **Pre viac ako 80 % ľudí tak zrejme bude štátny dôchodok nedostatočný** a je teda nevyhnutné, aby mali nejaké vlastné zabezpečenie a investovali.
- Iba každý piaty človek (19,6 %) sporiť alebo investuje na dôchodok aspoň 120 eur/mes.
 - Najčastejšie respondenti šetria/investujú od 20 do 120 eur (41,3 %).
 - **Až 13,6 % ľudí neplánuje na dôchodok peniaze odkladať vôbec.**